

RDEČI PRAPOR

Glasiló jugoslovanske socialne demokracije.

1. šteV.

V Ljubljani, v soboto, dne 4. januarja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg šteV. 3/1.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Drag kruh.

Božični dnevi so prazniki potice. Pri sedanjih je sploh najvažnejše to, kar pride na mizo. To je po koledarju in po starih šegah strogo urejeno. Dokler je imelo človeštvo še več slikov z naravo, so pomenili prazniki ljudem več kakor zdaj, ker jim je bil njih pomen še bližji. Sedaj so ostali le še zunanji simboli in med temi so tudi potice.

Ampak tudi v tem oziru se je marsikaj izpremenilo. V bogatih družinah so se prvotne potice razvile v najfinejšo pecivo in pridružilo se jim je stotero drugih dobrih, izbranih reči. Med delavci mora pa zadostovati, če se najde v kruhu kak oreh ali kako rozino, da se pomaga fantaziji, najti pot do potice. Pa tudi takega — in tudi čisto navadnega črnega kruha ni vedno dovolj na delavski mizi, posebno če je družina velika, kajti za služki so majhni in kruh je drag.

Tega sicer klerikalci nič kaj radi ne priznajo. «Draginja» je beseda, ki jih strahovito razburja, odkar so v državnem zboru pokopali znane nujne predloge socialnih demokratov. Najljubše jim je, če najdejo tepca, ki jim še verjame, da sploh ni draginje. Če pa že ne morejo popolnoma utajiti resnice, da je draginja, pa iščejo izgovorov po vseh kotih in koncih. Tako so našli za kruh trditev, da je bila «slaba letina».

To je pa popolnoma neresnično. Letošnja žetev sicer ni bila tako izvrstna, kakor lanijska, ampak zato še ni bila slaba. Lani je bila namreč letina neprimerno dobra; letošnja je pa le malo zaostala za njo. Celo klerikalni poljedelski minister Ebenhoch je moral priznati, da se letos ni moglo govoriti o slabih žetvah na Avstro-Ogrskem.

Odkod je torej vendar draginja?

Vzrok je enak, kakor za draginjo mesa. Visoke cene moke je zakrivila visoka carina na žito.

Kratka primera govori glásneje od vseh besed. Carina za 100 kilogramov je iznašala:

Za rž 1865 leta 1 K 4 vin., leta 1882 že 3 krone, leta 1906 pa 5 kron 8 vinarjev;

za pšenico leta 1865 — 1 K 3 vin., leta 1882 — 3 krone, leta 1906 pa 6 kron 3 vin.;

za oves leta 1865 — 72 vinarjev, leta 1882 — 1 K 5 vin., leta 1906 pa 4 K 8 vin.;

za moko leta 1865 — 3 K 2 vin., leta 1882 — 7 K 5 vin., leta 1906 pa 15 kron.

Naravno je ob teh številkah, da je moka draga in da je drag kruh. Kajti za tuje žito in za tujo moko moramo plačevati strahovito podraženo carino, avstrijski veleposestniki nam pa vsled tega diktirajo cene, kakršne sami hočejo.

Tudi ni res, da bi bilo premalo žita na splošnem svetovnem trgu. Srednja Amerika, ki pride za žito posebno v poštev, je imela izvrstno letino. Ze cele mesece se izvažajo iz srednje Amerike velikansko množino žita za cene, ki so v primeri z avstrijskimi izvanredno nizke. Prav tako se je žetev v Argentini, kjer je sele pred kratkim končana, izvrstno obnesla in smatra se, da Argentina letos lahko še mnogo več izvozi, kakor druga leta.

Ako bi bil državni zbor sprejel socialno-demokratski predlog in bi se bilo carino znižalo za polovico, bi prišla sedaj lahko velikanska množina žita v Avstrijo in vsekdanji kruh, ki molijo «kristjani» vsak dan zanj, bi bil lahko že sedaj poceni. Klerikalno-nacionalna vladna večina je zavrgla socialno-demokratski predlog, za vagon moke se mora plačati 630 kron uvoznine in ljudstvo mora plačevati skoraj že nedosežne cene za najpotrebnejše živilo, za vsakdanji kruh.

Kmečka statistika.

Čudne kozolce preobračajo agrarni časopisi, da bi «dokazali», kako «prav» so ravnali agrarci in klerikalni poslanci, ko so glasovali zoper socialno-demokratske predloge glede draginje. «Dokazali» bi radi, da so morali pokopati one predloge zaradi malega kmeta.

Socialni demokratje pravijo, da visoka carina na živino in na žito ne koristi malim kmetom, ampak veleposestnikom, med katerimi je poleg ošabnih aristokratov tudi katoliška cerkev s svojimi bogatimi škofiji, samostani, dehantijami i. t. d. Prav lahko razumemo, da skrbi ta visoka gospoda za svoj žep, kolikor le more; ampak svetu bi rada dopovedala, da skrbi za — malega kmeta.

Da bi se ji verjelo to neresnico, prihaja sedaj s statistiko. To je prav lepa znanost, ampak res je tudi, da znajo lisjaki s številkami napraviti, kar le sami hočejo, če so jim ne gleda na prste. Tako zlorabljajo tukaj tudi statistiko o živini v svoje namene. Ljudstvu, zlasti kmetom, hočejo sugerirati, da proda največ živine mali kmet, da ima torej on največ koristi, če so meje zaprte, če je carina visoka in meso drago. V ta namen so spravili v svoje časopise sledečo statistiko:

Od 9.025.208 goved, kar jih je bilo naštetih v Avstriji, jih imajo posestniki zemljišč

do 1	hektara	418.454 t. j.	4.6%
od 1—2	»	813.533 »	9.6 »
» 2—5	hektarov	1.975.503 »	21.8 »
» 5—10	»	1.616.774 »	17.9 »
» 10—20	»	1.726.208 »	19.1 »
» 20—50	»	1.493.417 »	16.6 »
» 50—100	»	351.713 »	3.4 »
nad 100	»	679.546 »	7.5 »

Na ta način bi imeli mali kmetje in kmetje 75.4 odstotkov vse goveje živine, veliki kmetje in veleposestniki pa komaj 11 odstotkov. Celo posestniki najmanjših parcel do dveh hektarov imajo 13.7 odstotkov, torej več kakor veleposestvo.

Ta statistika je v resnici zelo zapeljiva in ljudem, ki sami nič ne mislijo, se z njo lahko dokáže marsikaj. Ampak najprej je treba povdariti,

PODLISTEK.

Kdo je blazen?

Šala v enem dejanju.

Dalje

Milka (prinese pipo in tobak. Pipo izroči očetu, potem zažge užigalico): Tako, tata. Ali bode prav?

Peter (kadi): Aha, to že diši. To je tobaček!

Dobra pipa gre nad vse. Hm — ampak —

Milka: Kaj pa, tata?

Peter: Če bi vedel, da te ne izmuči —

Milka: Saj nisem trudna. Le povej, kaj bi še rad.

Peter: Svalčice so mi posle. Zvečer pa moram v mornarski klub in tam ne morem kaditi pipe. Če nisi trudna, bi mi lahko nabašala nekoliko svalčic. Ampak samo, če nisi trudna. Saj je dosti, ako jih nabašes sto, da jih imam tudi nekaj za prijatelje. Ampak če nimaš časa ...

Milka: Naredim ti jih, tata. Kako da ne?

Peter: Saj to opraviš sedé.

Milka: Seveda. Grem ven na delo. (Pogleda žalostno mater in odide.)

Eva: Jaz grem pa v kuhinjo. Nekaj časa moram že ostati sam.

Peter: Le pojdi, le pojdi. Itak moram čitati, kakšna neumnost je to, da hočejo razganjati meglo na morju. Haha, taka neslanost! Če bi ne vedeli, kaj je megla, bi nas že kdo po-tegnil.

Eva: Pa se dobro zabavaj. (Odide.)

Peter (vzame knjigo in čita. Nemiren je.)

Anica (vstopi): Gospod Mravec —

Peter (ne da bi jo pogledal): Kaj?

Anica: Gospod Mravec, zunaj —

Peter (položi knjigo na mizo): Kaj je zunaj? Kaj pa stojiš, kakor lipov bog? Kaj pa ne govoriš?

Anica: Saj —

Peter: Saj — saj — saj menda ne veš, kaj hočeš.

Še časopisa ne more človek prečitati v miru.

Zunaj — zunaj ... Kaj neki? Dan je zunaj.

— No, kaj je?

Anica: Nekdo je zunaj.

Peter: Nekdo! — Kaj se to pravi? Mar naj rešujem uganke? Kdo je, no?

Anica: Nekdo, gospod Mravec. Ne poznam ga.

Peter: Ne poznam ga! O, to je krasno. Kar ne poznam ga. Jaz naj pa duham, kdo da je?

— No?

Anica: Saj ga nisem še nikdar videla. Odkod naj ga pa poznam?

Peter: Kako naj ga pa jaz poznam? Ali je sedaj čas, da se hodi nadlegovat mirne ljudi?

Anica: Tega ne vem, gospod. Ampak najbolje je menda, če pride sem. Pa boste videli, kdo da je. Zdi se mi, da je prav prijeten gospod, mlad in ljubezniv —

Peter: Mlad in ljubezniv! — Kaj pa imam opraviti jaz z «mladimi» in «ljubeznivimi» ljudmi?

Anica: Morda Vam ima povedati kaj prijetnega. Pa meni se mudi v kuhinjo. Povem mu, na Vas bo veselilo, če vstopi — (Odide.)

Peter: Vraga bi me veselilo —

Neznanec (skromen, skoraj boječ mlad človek): prijetne zunanosti in uljudnega vedenja, vstopite.

Dober dan, sluga, sluga —

Peter (godrnjavo): Dobro jutro. Kaj pa želite ne?

Neznanec: Cenjeni gospod, noga me je zarje v Vašo hišo —

Peter: Vidim, vidim. Po zraku niste pripadniki nizke.

Neznanec: Ne, res ne. Vendar pa upam, da delavci kmalu vse v redu. Moj zrakoplov se že dnine: nesti.

Peter: Vaš — zrakoplov ...?

Neznanec: Da, da; samo za žeblice in ulacijske 24 čoln drugače pretežak.

da to štetje sploh ni popolnoma zanesljivo, kajti socialni demokratje so dokazali v državnem zboru, da se je pri štetju živine zelo sleparilo. Ampak če se tudi brezpogojno verjame tem številkam, se je treba ozreti še po nekem drugem računu, da se dobi njih pravo lice. Vprašanje je namreč, kakšno je sploh število malih kmetij. In če to vprašamo, izvemo sledeče:

Izmed 2.800.000 posestnikov jih 700.000 sploh nima za obdelovanje primerne zemlje, torej tudi ne more rediti živine.

418.454 goved imajo posestniki izpod 1 hektara. Teh je pa 730.837, torej jih je tudi med njimi 312.483, ki nimajo govede.

Posestnikov do 2 hektarov, ki imajo skupaj 813.553 govejnih živali, je 491.229. V najboljšem slučaju jih ima torej med njimi 168.905 le eno govedo in kvečjemu 322.324 po dvoje goved.

Torej dobimo že sledečo sliko:

brez živali je . . .	700.000 posestnikov
brez govede . . .	312.483 »
z 1 govedom . . .	587.359 »
z 2 » . . .	322.324 »

Skupaj . . . 1.922.166 posestnikov.

Ker je tudi med posestniki do 5 hektarov še dosti takih, ki imajo le eno do dvoje goved, imamo okrogel milion malih kmetov brez živine, ki torej od visokih carin nimajo nič drugega, kakor drago meso. Drugi milion kmetov, ki ima eno do dvoje goved, tudi nima od teh carin ničesar. Kajti oni ne rede živine, ampak jo samo rabijo. Če krava ne daje več mleka, jo morajo prodati. To pa sploh ni kupčija, kajti kupiti si morajo drugo, katero se lahko molze, ki je pa dražja, tako da morajo dati staro kravo in tele, če ga imajo, za novo kravo. Za živino, ki jo potrebujejo zase, ne pa za prodajo, morajo plačevati tem višje cene, čim višja je carina, tako da so tudi le na škodi vsled klerikalno-agrarne politike. Ker je tudi na pičo uvoznina visoka, jim je krma živine otežčana, v slučaju nesreče, ki se primeri dosti često, jim je tem težje, nabaviti si novo živino. Če pa hočejo jesti kosček mesa, morajo ga plačati prav tako drago, kakor delavec.

Z dokazom, da profitira mali kmet od visoke carine, ni torej nič, ampak resnica je ravno nasprotna in pribito ostane, da se nesramno izkorišča vse delavstvo, vse mestno prebivalstvo, vse poljedelsko delavstvo in še par milionov kmetov, na korist fevdalnim veleposestnikom, škofom, bogatim kloštrom i. t. d. Taka politika je torej in ostane ljudstvu sovražna in vse zvijanje in vsa telovadba po številkah ne pomaga nič.

S svojim glasovanjem proti socialno-demokratskim predlogom so klerikalci zgrešili smrten greh nad ljudstvom in zanj ne zaslužijo odpustčanja.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Politični odsevi.

Narodna sprava, ki jo je sprožil baron Beck, bi torej res rada, da bi se jo smatralo za resno, »Slovenska korespondenca« poroča, da se je takoj, ko je Beck prevzel vlado, ustanovil poseben negotbeni odsek v ministrstvu, čegar člana sta bila v prvi vrsti ministra-rojaka Pacak in Prade. Ministrski predsednik je želel, da bi mu oba pojasnila nazore svojih strank o narodnem vprašanju. Češki minister Pacak je v tem zmislu vložil več spomenic, ki jih je izdelal deloma sam, deloma pa so jih sestavili drugi »poznavaalci razmer«. Vložene so doslej sledeče spomenice: 1. O jezikovnem in uradniškem vprašanju — spisal dr. Pantruček; 2. Načrt novega deželnega reda za Češko — spisal dr. Herold; 3. Spomenica v šolskih vprašanjih, ki zadevajo narodne interese in ki so dijo v kompetenco češkega deželnega zbora — spisal profesor Čelakovsky; 4. Zakonita ureitev rabe obeh deželnih jezikov pri avtonomnih oblastih, obsegojoča zgodovinski del in končni načrt takega zakona — spisal dr. Pacak; 5. Opombe k deželnemu volilnemu redu, ki ga je v deželnem zboru vložila Gaučeva vlada — spisal dr. Pacak; 6. Razdelitev volilnih okrajev čeških mestnih in kmečkih občin — spisal profesor Čipera; 7. Spomenica o postopanju pri eventualnih razpravah, vstevši pogodbeno konference. — Tudi to kaže, da se res ne misli na kako splošno reševanje narodnega vprašanja, niti ne na provizorično rešitev tega vprašanja za vse narode, ampak edino le na kako pogodbo med Nemci in Čehi. Če se to zgodi, bodo Slovenci gotovo izigrani.

Deželnozborsko volitve za Češko so razpisane: Za kmečke občine 20. svečana, za mesta 27. svečana, za trgovske zbornice 2. marca, za veleposestvo 5. marca.

Za tirolski deželni zbor bodo volitve: V kmečkih občinah 19. februarja, v mestih 21. februarja, v trgovski zbornici 24. februarja, v veleposestvu 25. februarja.

Tudi ogrskemu finančnemu ministru se je letos dobro godilo. Sklepni računi za leto 1906 izkazujejo 111.7 milionov prebitka.

V Budimpešti, kjer glumijo silniki že davno angleški konstitucionalizem, imajo ministri navado, da sprejemajo ob novem letu deputacije svojih strank in potem spuščajo bobneče govorance v potrpežljivi zrak. Letos je imel to komediantovsko nalogo prvi dr. Wekerle, in izvršil jo je po komediantovsko. Njegov govor je bil zelo frazast. Povedal je prav malo; stvarno je dejal le to, da hoče vlada še v tekočem zasedanju »zavarovati razprave državnega zbora«, to se pravi, napraviti nov opravičnik s primernimi nagodbjeniki. Tudi načrt o splošni volilni pravici hoče vlada predložiti; seveda takega, da bo zavarovan »narodni« (to se pravi madjarski) značaj države. Gobeždal je tudi nekaj o pravičnosti, češ, da vlada ne misli zatirati drugih narodnosti. Govoril je seveda tudi o hrvatski politiki. Tudi tukaj je metal besedo »pravo« semintja kakor žongler v cirkusu. Otroci ali pa norci lahko pričakujejo »prava« od te vlade. — Slavni Košut je sprejel svojo stranko v postelji. Njegov dolgovečni govor je bil še bolj frazast in neslan, kakor Wekerlejev. Govoril je o samostalni ogrski banki in potem je dejal, da pride volilna reforma spomladi v zbornico.

Francoski justični minister Guyot-Dessaigne je na starega leta dan naglo umrl. Prišel je iz zbornice senata; na hodniku je srečal senatorja Provost-Delaunaya, člana desnice, ki ga je zelo uljudno nagovoril. Potem je pristopil k njemu senator Dubost, ki mu je čestital. Minister se je

vrnil v zbornico, kjer ga je nenadoma obsla slabost, pa je kmalu izdihnil. Guyot-Dessaigne je bil 74 let star; v zadnjih tednih ga je večkrat obsla srčna slabost. Bil je med vodjami radikalne stranke. Minister je bil že v Bourgeoisovem kabinetu, kjer je imel portfelj dela.

Belgijski ministrski predsednik de Trooz je na Silvestrov večer umrl. Bil je tri tedne bolan z revmatizmom. Zadnji čas mu je oslabilo srce. Za njegovega naslednika se smatra predsednika zbornice Schollaerta.

V procesu zaradi viborškega manifesta so bili vsi obtoženci, razven kmetov Ahdanova in Djačenka, obsojeni na tri meseca zapora. Ker so obsojeni na zapor, a ne v trdnjavo, izgube volilno pravico. Vložili bodo priziv. Občinstvo je privedilo obsojencem viharne ovacije. Že v sodnijski dvorani se jih je obsipavalo z lovorjem in s cveticami.

V Macedoniji je bilo tekom meseca novembra (po pravoslavnem koledarju) 130 ljudi iz političnih razlogov umorjenih, 41 pa ranjenih. Zadeti so bili kristjani in mohamedanci.

Nemški guverner iz Afrike, Horn, je bil zaradi usmrtnitve zamorca Cedu obsojen na odstavljenje od urada in na — 900 mark globe. Disciplinarna komora je izpremenila kazen odstavljenja v — premeščenje in je znižala globo na 300 mark! Obtožen je bil Horn zaradi sledečega dogodka: Zamorec Cedu je bil v Afriki zaradi tatvine obsojen na pretep in na več let ječe. Ko je bila sodba že izrečena, ga je dal Horn privezati k drevesu, kjer je ostal 24 ur brez jedi in pijače. Nekolikokrat ga je dal odvezati in peljati na ono mesto, kjer je baje zakopal ukradeni denar. Ker pa denarja niso našli, so ga zopet privezali. Vsled tega mučenja je zamorec umrl. On je torej zaradi tatvine pretrpel smrt, njegov mučitelj pa plača za usmrtnitev 300 mark in premestijo ga, pa je konec. Temu se pravi enakost pred zakonom. In tako se nosi »kulturo« in »krščanstvo« med divjake!

Ruske ječe so prenapolnjene — to je uspeh Stoljipinove »pomirjevalne« politike. Dan na dan odhajajo vlaki z izgnanci na sever in na vzhod. Smrtne obsodbe so na dnevnem redu, tako da še dnevno časopisje ne more poročati o vseh, ki jih obesijo in ustrelje. Ravnatelj ječe v Rostovu ob Donu je naznanil jetnikom, da se mora odkloniti vse prošnje onih, ki so obsojeni na prisilno delo za hitrejšo odpravo v Sibirijo. Lepe razmere morajo biti v ječi, če jetniki sami prosijo, naj se jih spravi v Sibirijo!

Policijska tolovajstva na Ruskem.

Že davno je znano vsej Evropi, da so pojmi pravice na Ruskem taki, kakršni so lahko samo v najbolj barbaričnih absolutističnih državah. Zloraba uradne oblasti je v deželi od glave do nog okrvavljenega carja vsakdanji dogodek; organiziranje »črnih stotnij« smatrajo gubernatorji in policijski ravnatelji za svoj poklic. Če se izve, da se je tu ali tam pretepalo politične jetnike, se človek že ne more več razburjati.

In vendar — poročila, ki jih objavlja berlinsko glasilo socialne demokracije »Vorwärts« iz Rige, so tako grozna, da se razkadi vsa iz dolgotrajne navade porojena blaziranost in človek b zakričal kakor ranjena zver ob grozotah, ki jih uganjajo najbolj živinske barabe v carskih uniformah.

Le en primer naj poda našim čitateljem približno sliko tega, ker je mogoče v »sveti Rusiji«.

Peter: Čoln? — Gospod, ali mislite norce briti —?

Neznanec (preplašen): O — prosim — nikar, nikar. Saj ni res.

Peter: Gospod, jaz sam star mornar. O čolnih toraj kar nehajte. Sploh — po kaj bi radi?

Neznanec: Da, da; zaradi čolnov nisem prišel. Ne zaradi zrakoplova. — Ampak —

Peter: Ampak nekoliko hitreje povejte, prosim. Lahko bi vedeli, da imam dela, važnega dela.

Neznanec: Gotovo, gotovo. O, tudi jaz imam dela! Saj ni mogoče . . . Človeško življenje je prekratko. Vse bo ostalo nekončano.

Peter: Seveda, če govorite in govorite. Stara reč. Z besedami se ne konča nobenega dela. Prosim torej — ali povejte, ali se pa poslovite.

Neznanec: O, ne, ne. Najprej Vam moram povedati. Vse Vam moram povedati. Kdo ve, kdaj zopet najdem. Lahko bi bilo do tedaj že zamujeno.

Peter (iz kuhinje): Pajk bo imeniten —

Neznanec (se pokloni): O, milostiva, globoko se vam anjam. Kakšen čuden slučaj —

Peter: Šen slučaj? Kaj se poznata?

Neznanec: Ne, ne.

Peter (sočasno): Seveda.

Eva: Oprostite, nikakor se ne spominjam.

Peter: Kaj je to? Kakšne uganke pa so to?

Neznanec: Tako lepo je bilo takrat . . . Nikdar ni bilo toliko zvezd na nebu, toliko zlatih zvezd —

Eva (v zadregi): Ne razumem Vas, gospod. Če govorite resno, tedaj se motite, čudno motite. Saj Vas še ne poznam ne.

Neznanec: Tako mehka je bila tista pesem. In takrat se mi je porodila v glavi tista misel —

Peter: Vraga, sedaj hočem pa vendar vedeti —

Neznanec: Tista misel . . . Verjemite, gospod in milostiva, to ni navadna misel. O, ljudje me ne poznajo . . .

Peter: Seveda ne.

Eva: Torej vidite!

Neznanec (smehlja): Ampak nič ne de. Nisem slavohlepen. Ljudem odpustim vse. Kaj bi jim zameril?

Peter: To je lepo, ampak jaz nimam take ribje krvi, gospod. Sedaj bi res že rad vedel, kaj in kako. Eva — rad bi vedel, kaj in kako?

Eva: Od mene?

Neznanec: Vse Vam razložim. Zato sem prišel.

Eva: Kaj imate razlagati? Saj Vam pravim, da se motite. Morate se motiti.

Peter: Eva! Ti se bojiš. Ti mi nekaj skrivaš. Kaj je to?

Eva: Jaz? Ali se Ti blede?

Peter: Sedaj zahtevam, da govorite, gosp — gosp —, da govorite! Ampak resnico. Pravim Vam — vse, pa resnično! Zakaj mene še ne poznate!

Eva: Za božjo voljo, kaj si res blazen?

Neznanec: Oh — milostiva! . . .

Peter: Govorite!

Neznanec: Seveda, saj mi ne dovolite. Prišel sem zato —

Peter: Z resnico na dan!

Eva: Ne poznam Vas, gospod, ampak premislite, preden kaj govorite, kar se Vam le zdi . . .

Neznanec: O, ne, ne. Jaz sem prepričan. Mi-slijo, da se mi samo zdi, ampak jaz vem vse. Poizkušal sem vse.

Peter: Ne zavlačite!

Neznanec: Ne zaradi zrakoplova. Gospod, ali verjemite mi, da je perpetuum mobile mogoče?

Peter (vzroji): Ali se hočete norčevati?

Neznanec (se nasmehlja): Tudi Vi mislite. Ne verjamete. Pa je vendar mogoče. Jaz sem ga napravil.

Dalje prih.

Dne 20. aprila je prišla policija v Dorpatu štirideset ljudi. Sedemnajst izmed njih je obtožil dorpatski žandarstveni stotnik Prokašinski, da so člani severolitivske socialno-demokratske organizacije. Dva meseca je žandarmerija vodila »preiskavo«, potem je oddala spise preiskovalnemu sodniku Repninskemu. Pri njem so ostali akti štiri mesece. Tekom tega časa so bili le enkrat zaslišani in sicer, kakor pravi preiskovalni uradnik, samo formalno.

Dne 25. septembra se je pripeljal litvanski gubernator Svegencev v Dorpat. Spremljal ga je zloglasni načelnik tajne policije Gregus in več tajnih agentov. Obiskal je vseh sedemnajst jetnikov v njih celah ter je vsakega vprašal za ime. Po tem »zaslišanju« se je sklenilo, izročiti jih tajni policiji v Rigi.

»Dajte jih meni,« je dejal Gregus; »jaz jih prisilim, da povedo resnico. Pri meni si že olajšajo srce.«

Enega izmed njih (Fric Bulle) so še tistega dne prepeljali v Rigo; dne prvega oktobra so pa izročili tajni policiji še deset drugih, po imenu Friderik Zirnl, Ivan Zirnl, Artur Sudmahl, Nikolaj Sudmahl, Osvald Neuland, Ivan Lehmann, Henrik Bevand, Edvard Pohla, Edvard Sommer in Marija Damberg. Zaprlj so jih v temne, vlažne, mrzle celice, polne nesnage in mrčesa; za hrano so dobili $\frac{1}{2}$ do $\frac{1}{4}$ funta kruha na dan.

Takoj prvo noč so se začela »zaslišavanja«. Vsi briči so bili pijani. Jetnike so vlačili za lase na zaslišavanje. Prva sredstva tega procesa so bili žlebi iz kavčuka in biči iz železne žice. S temi so jih hoteli prisiliti, da bi povedali svoja »prava« imena. Kajti policija ni verjela, da se imenujejo tako, kakor so sami povedali.

Drugo vprašanje je bilo: »Ali si sodeloval pri roparskih napadih in umorih?« — Čim je kdo zanimal, se je začelo mučenje. Zahtevalo se je od njih, da bi priznali zločine, o katerih še vedeli niso ničesar in glede katerih so hoteli dokazati svoj alibi. Ko so predlagali priče, ki bi lahko dokazale njih nedolžnost, se jim je odgovorilo: »Priča je nagajka! Priznaj! Nič drugega ni treba. Potem te odpeljemo s pričami vred na Grizenberg.« (To je namreč mesto, kjer se strelja in obeša politične obsojence.)

Čim z nagajko niso dosegli namena, so začeli rabiti ostrejša sredstva. Jetniku so zvezali roke, noge in usta. Potem so mu pritiskali noge pod prsi, tako da so se kolena dotikala brade. Zvezane roke so mu položili čez kolena in utaknili tedaj med kolena in roke palico, vsled česar je moral jetnik trajno čepeti. Takega so položili na klop, eden biričev mu je sedel na glavo in tedaj se ga je zopet »zaslišavalo«. Poživljeni tolovaji so imeli ob tej proceduri tako surovo radost, kakor da bi jih še bolj upijani. Tolkli so jetnika kamorkoli, tudi po spolovilih. Tako so ravnali tri noči zaporedoma z Edvardom Sommerjem, tako da mu je še dolgo izza tega bestialnega trpinčenja tekla kri iz spolnega uda.

Še bolj barbarično so ravnali z Osvaldom Neulandom. Zvezali so ga, kakor je že opisano in ko vsa sredstva niso pomagala, so ga posadili na razbeljeno železno ploščo. — Friderika Zirnla so bili s cevmi iz kavčuka po podplatih, pulili so mu lase in tolkli so ga po obrazu. In ko z vsem tem niso dosegli svojega namena, so mu položili klesčam podoben instrument na gornjo čeljust in na zobe, pa so potem tolkli po tem orodju, vsled česar so se mu silno potresli možgani, omajali zobje in užgala čeljust. Ivana Zirnla se mučili na podoben način, vrhu tega so mu pulili brado in ga tolkli po vratni žili. Desni podplat so mu razbili, da je bil krvav, potem so ga pa vleкли za levo nogo, tako da je moral z ranjeno nogo skakati za njimi. Od zadaj so ga pa gonili z nagajkami. Od groznih bolečin je omedlel; pulili so ga pa z mrzlo vodo in so ponovili mučenje.

Nikolaju Sudmahu so pokazali žensko fotografijo, pa so zahtevali, naj prizna, da je to njegova sestra. Ko je zanimal, ker sploh nima sestre, so mu naštelj trikrat po 45 udarcev po podplatih. Končno je »priznal«, seveda ni mogel povedati njenega imena. Tedaj so zahtevali, naj prizna, da se je udeležil ropa v libavski žični tovarni. Ker ni priznal, so ga zvezali na že omenjeni način, pa so ga dvignili v zrak in treščili ob tla. Končno je priznal, karkoli so hoteli.

Isti zločin je priznal po živinskem mučenju tudi Artin Sudmahl, čeravno je dokazano, da je bil v Rigi, ko se je zgodil zločin v Libavi. Njemu je dejal Gregus: »Priznaj, kar sem ti predpisal, sicer te izprebijem, da te nihče več ne izpozna. Še ubijem te. Ali veš, kje da si? Tukaj je rigaski »muzej«. (To ime so dali tej policijski mučilnici.)

Marijo Damberg so policisti zlostavljali na najsurovejši način. Eden je predlagal, naj se jo posili. (Dvein drugim ženskam se je to že prej zgodilo.) Potem so jo odpeljali v mitavsko policijsko ječo, kjer so jo zaprli k prostitutkam, ki so ji pljuvale v obraz.

V tem času so pripeljali iz mitavske ječe že obsojenega Lippeta v Rigo. Obtožili so ga vnovič in v »muzeju« so ga »zaslišavali«. Na glavo so mu natakneli železno pripravo, katero so z vijaki stegnili, da je trpel neznosne muke in je priznal, karkoli so hoteli.

Po teh hudih mukah se je pripeljal državnega pravdnika namestnik Volkov, da bi prečital zapisnike priznanj in jih dal podpisati. Kdor ni hotel podpisati, so ga drugo noč zopet mučili.

Take infamne lopovščine se gode v imenu pravice pod protektoratom vlade in velikega carja. Če bi se pa kdo drznil, v kateremkoli parlamentu obsoditi take živinske barabščine, se ga bo gotovo poučilo, da je to »notranja zadeva Rusije«, in da se inozemstvo ne sme mešati v stvari druge države.

Nam se pa zdi, da se tičejo taka krvoločstva vsega človeštva, in če ni beseda o kulturi in civilizaciji dvajsetega stoletja najbolj farizejska laž, tedaj je naloga vsega resnično kulturnega človeštva, da poišče brez ozira na sladke diplomatske finese sredstva, s katerimi se končno lahko napravi konec bestialnosti, pa naj se godi na Ruskem ali na Pruskem, ali pa kjerkoli.

Doslej je pač samo socialna demokracija izpoznala, da ima človeštvo take skupne človeške naloge in oni, ki še vedno ne razumejo, da je potrebna mednarodna organizacija za osvoboditev človeštva, bi se ob takih, v nebo vpijočih primerih lahko poučili, če so sploh zmožni, da se česa nauče.

Domače stvari.

Volitve za kranjski deželni zbor bodo, kakor poročata »Slovenec«, dne 21. februarja za kmetijske občine, 28. februarja za mesta in 6. marca za veleposestvo. »Slovenec«, ki je prvi objavil to vest, ima očitno dobre zveze z vlado. In njegova žurnalistična hitrost je vse hvalevredna. Ampak visoko vlado, od katere je prišla informacija, bodisi posredno ali neposredno, v klerikalno uredništvo, bi si dovolili vprašati, če misli, da so deželno-zborske volitve samo za klerikalce, ali za volilce sploh? Da ima gosp. Schwarz posebne simpatije za klerikalce, je njegova stvar; ampak da vlada protežira klerikalce, to je stvar, ki se tiče vsega prebivalstva, tudi neklerikalnega. Že odkar je gosp. Schwarz v Ljubljani, opazujemo, da je vsa taktika deželne vlade prikrojena željam klerikalne stranke. Polagoma se bomo pa tega vendar naveličali. Ljudstvo kranjske dežele in klerikalna stranka še nista tako identična, da bi dr. Sušteršič lahko pol-officijelno vodil usodo dežele in da bi se gospodje v vladni palači lahko smatrali za organ klerikalne stranke. Gospod Schwarz lahko glasuje pri vsakih volitvah za klerikalne kandidate, ampak deželnemu predsedniku morajo biti vse stranke enake.

Deželnozbornske volitve so sedaj uradno razpisane, in sicer za Kranjsko: Kmečke občine 21. svečana, mesta 26. svečana, trgovska zbornica 28. svečana, veleposestvo 6. marca. Za Gorisko: Splošna kurija 26. svečana, kmečke občine 2. marca, mesta 5. marca, veleposestvo 7. marca.

Kranjski klerikalci so urni ljudje; to se jim mora priznati. Se niso bile deželnozbornske volitve uradno razpisane, a že se je vodstvo klerikalne stranke konstituiralo kot centralni volilni odbor. Svojo kandidaturo so napovedali od dosedanjih poslancev Sušteršič, Povše, Demšar in Jaklič v svojih dosedanjih volilnih okrajih Žitnik pa za notranje kmetijske okraje. Postaviti pa hočejo klerikalci kandidate v vseh mestnih in kmetijskih okrajih in gotovo je, da bodo napeli smo moč, ker bi radi dosegli v novem deželnem zboru večino. Agitacija bo nedvomno strastna in gotovo je, da bo zopet ves cerkveni aparat v službi klerikalne politike.

Liberalce kliče »Narod« na delo za deželnozbornske volitve. Med vrsticami njegovega članka se lahko čita, da ga obhaja precejšen strah. Liberalni voz je zavožen, to je dejstvo, ki ga ni mogoče utajiti. Seveda je verjetno, da se bodo tudi liberalci potrudili, kajti če propadejo pri sedanjih

volitvah proti klerikalcem, je njih politična moč v deželi ubita.

Deželni glavar Detela ne bo več kandidiral v deželni zbor. Pisal je klerikalni stranki, da odklanja kandidaturo, češ, da ima po tridesetletnem delovanju pravico na pokoj. In klerikalna stranka je vzela to »obžalovanje« na znanje ter je sklenila, »izreči g. deželnemu glavarju iskreno zahvalo stranke za mnogoletno, trudapolno, dosledno in vseskozi rodoljubno delo za občni blagor«. — Oj, ti ljuba dolina šentflorjanska! Kako lepo se ti poda ta hinavščina! Vodstvo klerikalne stranke obžaluje »oficijelno«, da Detela ne kandidira; člani vodstva pa privatno brijejo norce iz njega in iz njegovih brkov. Med Detelo in bogovi klerikalne stranke je toliko nasprotij, toliko »nesporazumljenj«, da mu najbrže še ponudili ne bi kandidature, če bi mislili, da bi jo sprejel. Javno mu pa izrekajo slovesne zahvale za rodoljubje, za delo za »občni blagor« — zakaj ne rajši »za narodov blagor«?

Blížajoče se volitve za kranjski deželni zbor vzbujajo v delavcih zopet čut britkega ogorčenja. Volilni red kranjske dežele prezira vsako pravico delavstva in daje vso moč posestnim slojem, ki jo rabijo za to, da nakladajo proletariatu neprenehoma nova indirektna bremena. Zopet se bode volilo poslance za deželni parlament, a delavstvo bo v ogromni večini potisnjeno na stran in bo moralo, roke križem, gledati, kako si drugi dele moč in vlado. Sedaj, ko velja za državni zbor splošna in enaka volilna pravica, je ta brezpravnost v deželi še bolj razburljiva. Kar je bilo prej neprijetno, je postalo naravnost neznosno. Delavstvo, ki je v deželi vsaj tako važen faktor, kakor drugi sloji, čuti to brezpravnost kot žaljivo sramoto. Volitve v deželni zbor, ki spominjajo delavstvo zopet na to zapostavljanje, ne morejo najti v vrstah proletariata drugega odmeva, kakor viharen klic po slošni in enaki volilni pravici za deželni zbor. Oni, ki danes odločujejo, morajo izvedeti, da delavska potrpežljivost ni večna. Prihodnji deželni zbor mora izpoznati vprašanje splošne in enake volilne pravice za najvažnejše; že ob volitvah se mu mora povedati, da se mudi in da mora biti dosedanje igre konec.

Za goriški deželni zbor bodo nove volitve dne drugega marca v »splošni« kuriji, dne 4. marca v kmetijskih občinah, dne 6. marca v mestih, trgih in v trgovski zbornici, dne 7. marca v veleposestvu. Po novem volilnem redu voli v zadnjem zasedanju sklenjena splošna kurija šest poslancev in sicer jih voli slovenski del dežele tri, italijanski del pa tudi tri. Vsak volilec splošne kurije voli vse tri kandidate, s čemur so hoteli klerikalci sebi zagotoviti vse tri mandate. Taka volitev po listah brez proporcionalnega zistema ima direktni namen, oropati manjšino vsakega zastopstva. Recimo, če bi bil slovenski del razdeljen v tri volilne okraje, da bi imeli socialisti v enem večino, klerikalci pa v dveh; tedaj bi dobili socialisti enega poslanca, klerikalci pa dva. Po sistemu, ki je bil s klerikalno pomočjo sprejet v deželnem zboru, pa dobe klerikalci vse tri mandate, socialisti pa nobenega. Volitev po listah bi bila le tedaj umestna, če bi bila združena s proporcionalnim sistemom, ker bi tedaj manjšina prišla do sorazmernega zastopstva. Ta volilni red najbolje označuje klerikalno politično nepoštenost, ki z jezikom hvali splošno in enako volilno pravico, kjer ima moč v krempljih, pa ustvarja volilne redove edino v svojo korist. Dokaz, da je laž bivstven del klerikalne politike in da se klerikalnih besed nikdar ne sme verjeti.

Občinski odbor na Jesenicah je razpuščen. Deželna vlada in deželni odbor sta se sporazumela in sta ga poslala domov. Za vladnega komisarja je imenovan J. Klinar, za svetovalca pa dr. Kogoj in Pongratz. Kakor znano, ni mogel odbor od zadnjih volitev sem voliti župana. Najprej so si vzajemno nagajali liberalci in klerikalci, ki so se zaporedoma, zdaj eni, zdaj drugi, združevali z Nemci. Končno so odložili »bratomorno« orožje, pa so se v klerikalno-liberalni ljubezni objeli. Sedaj so sedeli Nemci med dvema stoloma na tleh. Da bi se maščevali, so pa oni sedaj ovirali izvolitev župana z onimi sredstvi, s katerimi so se prej liberalci in klerikalci vzajemno sekirali. Sadaj je te ljubeznive igre konec. Saj začasno. Kako bode dalje, se bo videlo, kadar bodo končane nove volitve.

Trgovski plesni venček priredi društvo »Slovenskih trgovskih sotrudnikov« v Kranju 1. svečana t. l. v »Sokolovi« dvorani.

Ljubljanskim mestnim delavcem je sklenil občinski svet na zadnji seji zvišati plače. Bil je že zadnji čas, da se je nekaj ukrenilo za te delavce; storilo se to itak ni iz posebnega nagnenja do delavcev, ampak iz agitačnih namenov. To zvišanje bo še igralo ulogo pri mnogih volitvah. Ampak občinski svet in magistrat naj se nikar preveč ne postavljata s to »socialno reformo«. Kajti kar je sklenjeno sedaj, bi se bilo moralo že davno zgoditi in plače, ki jih bodo dobili mestni delavci sedaj, so vsled draginje že zopet sramotno nizke. Po tej regulaciji dobe 4 kvalificirani delavci po 24 kron na teden; ostali pa dobe sledeče dneve: 15 po 2 K 60 vin., 15 po 2 K 40 vin., 15 po 2 K 10 vin., 25 po 2 K., 26 delavk pa po 1 K 70 vin. Pri tem se računa po 340 delavnih dni na leto; ostali čas naj žive ti delavci od zraka. Da se zviša najvišja tedenska plača po regulaciji 24

kron, je že samoposebi socialen škandal. A to plačo dobé komaj 4 delavci. Dnine 2 K do 2 K 60 vin. so pa take, da bi moral slavní občinski svet izdati z regulacijo vred vsaj pouk, kako naj delavci s takimi mezdami prežive sebe in svoje družine. Mora biti pač velika čast, delati za ljubljansko občino!

Štajerska dežela ima kuriozen deželni odbor. Centralna vlada, odnosno ministrstvo za notranje zadeve, ga je vprašalo, ali naj se skliče štajerski deželni zbor za prvo polovico januarja. Deželni odbor je pa to odklonil. Vlada sicer ni bila posebno liberalna. Nameravala je, sklicati deželni zbor za celih osem dni, češ, da se snidejo sredi meseca delegacije, proračunski odbor in še nekateri drugi državnozborni odbori in da ni navada, da bi deželni zbori zborovali sočasno z državnim zborom in z njegovimi odseki. Osemdnevno zasedanje bi bilo res tako kratko, da se pravzaprav ne ve, kaj začeti z njim. Ampak to vendar ni bil razlog, da je deželni odbor odklonil sklicanje. Njegova naloga bi bila temveč, da bi bil zahteval daljše zasedanje. Kajti argument vlade, da deželni zbor ne sme delati, če ima državni zbor opravka, je zelo šepav. Ta nada bi se kaj veljala, če bi deželni zbori volili centralni parlament. Toda pri nas so deželni zbori popolnoma ločeni in neodvisni od državnega, imajo svoj lastni delokrog in sklicati se jih mora, kadar je potrebno, ne pa iz posebne milosti. Praksa, ki velja že nekaj časa v Avstriji, degradira deželne zbornice še izpod one brezpomembnosti, ki jo imajo že sami po sebi. In bilo bi res že potrebno, da bi se končalo to prezirljivo ravnanje.

Društvene vesti.

Okrajna skupina čevljarjev v Ljubljani priredi zabavni večer dne 5. jan. 1908 v gostilni g. Vetterja, Florijanske ulice št. 6. Začetek ob 1/8. uri zvečer. Vstop prost.

Socialni pregled.

Mezdni boji leta 1906.

Po dolgem obotavljanju je delavsko statistični urad trgovskega ministrstva vendar objavil poročilo o mezdah gibanjih leta 1906 v Avstriji. Iz glavnih podatkov te statistike se izpozna, da je tudi v tem letu število gospodarskih bojev naraslo. To velja glede števila stavk, pa tudi glede števila prizadetih podjetij in delavcev.

V vseh avstrijskih deželah je bilo tega leta 1033 stavk. V prejšnjih letih jih je bilo: 1902: 264; — 1903: 324; — 1904: 414; — 1905: 686. Najbolj so se štrajki pomnožili pri rudarjih, tekstilnih delavcih, kovinarjih in potem pri krojačih in čevljarjih. Razmeroma majhen prirast je pri delavcih s kamnom in pri lesnih delavcih. V stavbinski stroki je število stavk celo padlo, na ono število, ki je bilo leta 1904. Velike izključbe delavcev leta 1905 so povzročile v stavbinski stroki abnormalno razmerje napram drugim industrijam. Stalno naraščanje draginje je absolutno povečalo bedo delavcev; če niso hoteli poginiti, so bili prisiljeni, zahtevati boljšo odškodnino za svoje delo. Ker pa podjetniki kljub ugodnemu gospodarskemu položaju niso rado-voljno vpoštevali delavskih potreb, so bili boji neizogibni.

To se prav drastično pokazuje v poročilu o vzrokih boja. Kot povod stavke je navedeno:

Nezadovoljnost z mezdo 64.1% (leta 1905—59.9%); nezadovoljnost z delavnim časom 28%; nezadovoljnost z delavnim redom 3% in nezadovoljnost s podaljšanjem delavnega časa 1%.

Stavke zaradi odpusta delavcev in zaradi znižanja mezde pojemajo. Povod je največ v tem, ker je vsled izvrstnega položaja industrije primanjkovalo delavskih moči. Da je bilo tudi v teh razmerah še nekoliko štrajkov iz tega vzroka, pokazuje le, da so avstrijski podjetniki res še zelo zaostali.

Kakor v drugih letih, odpada tudi sedaj največje število stavk na pomlad, namreč 40.5 odstotkov. To je tembolj značilno, ker je bilo, kakor smo že rekli, manj bojev v stavbinski stroki. Na poletje odpade 25.8, na jesen 18.4 in na zimo 15.3 odstotkov. Poleti pa do zime je bilo razmeroma manj stavk, kakor v prejšnjih letih, kar kaže, da so delavci previdnejši in se ne spuščajo radi v boje, če je čas neugoden.

Popoln ali približen uspeh je doseglo 70 odstotkov stavk. Manjši uspehi so se kazali pri bojih v sledečih strokah:

tekstilna industrija	66.9%
papirna industrija	66.7
stavbinska stroka	65.8
hranilna industrija	64.6
promet	57.9
tiskarska obrt	54.2
rudarstvo	50.0

V vseh drugih industrijah je bilo število uspešnih stavk večje kakor 70 odstotkov.

Celoten uspeh je bil	
glede mezdnih zahtev	24.7%
glede delovnega časa	41.2
glede drugih zahtev	30.8

Deloma je bil dosežen uspeh	
glede mezdnih zahtev	50.2
glede delovnega časa	30.1
glede drugih zahtev	28.3

Število delavcev, ki so prisli pri stavkah v pošte, je bilo 153.688. Izgubljenih dni vsled stavk šteje pregled 2.191.815. Odpuščenih je bilo zaradi štrajka 6952 delavcev, 6322 jih je svojevoljno odšlo, ker so dobili drugod boljše delo. Uradno poročilo pravi glede tega: Izmenjava delavcev vsled štrajkov, ki je škodljiva ne le interesom delavcev, ampak tudi industriji, torej ni bila majhna. Ne verjamemo, da se bodo podjetniki iz tega kaj naučili.

Koncesije poštanim uslužbencem. Uradno se naznanja: Pri popolnjenju mest poštinih asistentov bodo imenovani vsi poštini praktikanti iz leta 1902, večje število njih iz leta 1903, nadalje poštini oficianti, ki so naredili prometni izpit pred letom 1906, končno več dunajskih praktikantov, ki so vstopili kod prometni diurnisti in služijo že 6 let, za poštne asistente. Število vseh novo imenovanih asistentov iznaša 195.

Raznoterosti.

Bombe na Španskem. Na Silvestra dan je v Barceloni v ulici San Pablo eksplodirala bomba, ali pravzaprav granata, kakršne rabijo pri artiljeriji. Ubit je bil neki policijski agent in neki trgovec. V licejskem gledališču, kjer so peli Tannhäuserja, so ustavili predstavo. Ubiti policijski agent je bil raztrgan na kose. Drug policist umira. V okolici so bila vsa okna pobita.

Stotnik morilec. O božičnih praznikih je bil v Allensteinu na Nemškem v svoji vili ustreljen major v. Schönebeck. Zločin se je zgodil po noči. Na sumu je bil stotnik Goeben, katerega so takoj drugi dan prijeli. Začetkoma je tajil, po daljšem zasilavanju je pa priznal, da ga je major zalotil pri svoji ženi in da ga je hotel ustreliti, pa se mu samokres ni izprožil; med tem je pa stotnik sam ustrelil in zadel majorja smrtno. Vojno sodišče ne verjane tega, ampak misli, da je prišel stotnik v vilo že z namenom, da ubije majorja. Zaprli so tudi Schönebeckovo vdovo, ki jo dolže, da je nagovorila stotnika, naj ubije njenega moža. Goeben ima zanimivo preteklost. Bil je najprej pri mornarici, a moral je tam zapustiti službo, ker si je zlomil nogo. Prišel je k pešakom in je postal tam nadporočnik. S to šaržo je šel v pokoj. Ko je izbruhnila vojna vred Buri in Angleži, je šel v južno Afriko in se je na burski strani udeležil nekaterih bitk. Pokazal je veliko hrabrost in je bil večkrat ranjen. Ko se je vrnil v Nemčijo, je bil tam zopet sprejet v vojsko in je avanziral za stotnika. Schönebeckova soproga se je čutila v svojem zakonu že dolgo nesrečno.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotrdnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Ebin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi »Rdečega Prapora« v Ljubljani, pri upravi časopisa »Naprej!« v Idriji in po vseh knjigarnah.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratek čas po srčno, nizki ceni. 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni, za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

D. Kessler, Krakov 95/6,

Izkaz prostovoljnih darov.

Družba veselih krokarjev v gostilni g. Pauška po sodruhu Petriču 4 K 14 vin.

Kaj bi si dolgo glavo belil

leta ima, česar potrebuje, dragih daril pa ne morem kupovati. Fajve prave Sodener mineralne pastile pa jo bodo razveselile, te je preizkusila in se jej dopadajo. S pol tucata škatljic se jej prikupim in si bom v svesti, da sem jej dobro ustregel. — Fajve prave Sodener mineralne pastile se kupujejo v vsaki lekarni, v drogeriji in v trgovinah z rudninskimi vodami po K 1-25 škatljica.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert,

Dunaj IV., Grosse Neugasse 27.

Šaljive bazare

kakor tudi vse

slavnosne predmete

dobavlja najceneje

WUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19
(poleg Raimundtheater).

Budilka s svetečo
12—11 številščino.

Z enim zvoncec navadna K 2.40
Z dvema zvoncec „ 3.—
S svetečo številščino „ 3.20
Znamka J. Prima „ 4.—
Budilka za železničarje „ 5.—
Budilka z bronastimi „ 6.—
zvonce in bitjem „ 10.—
Budilka z godbo „ 10.—

Tri leta pismono jamstvo. Ako ne ugaja, se denar vrne.
Pošilja proti povzetju **Maks Böhnelt** Dunaj IV.
Zahtevajte moj cenovnik s 5000 podobami zastoj in poštino prosto. Margaretenstr. 27.

KAVARNA

„Unione“

preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenina sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierrjev balz am

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—46

Thierrjevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in frank

Ne kupite nobene ure

dokler niste videli mojega velikega cenovnika.

3 leta pismono jamstvo, za blago, ki ne ugaja se denar vrne.

Pošilja proti povzetju.

Zaloga ur in zlatnine

Maks Böhnelt, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27.

sodno zapriseženi centelj in izvedenec.

Zahtevajte zastoj in poštino prosto veliki cenovnik s podobami. 12—11

Dobite:

Nikelasto Roskopf uro	K 3.—
Srebrna Roskopf ura	„ 6.—
Z dvojnimi plaščem	„ 8.—
S trojnimi srebrnim	„ 10.—
Ploske jeklene ure	„ 7.—
Roskopf za železničarje	„ 7.—
Prave „Omega“	„ 17.—
Srebr. oklepne veržice	„ 2.—
14 kar. zlate ure	„ 19.—
14 „ „ veržice	„ 20.—
14 kar. zlate prstane	K 4.—
Stenske ure	„ 7.—
Z bitjem na bron. zvonce	„ 10.—
Z godbo	„ 12.—
Ure s kufavico	„ 5.—
Kuhinjske ure, predo 8 dni	„ 6.—
Budilke, 1 zvonec	„ 2.40
Z dvema zvoncec	„ 3.—
S svetečo številščino	„ 3.20
Budilka z bitjem na bronasti zvonec	„ 6.—